HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

פנו מקום לבן מאתים מנה. ג) כלומר מקום חשוב יותר בין גדולים לפי כבוד עשרו: **אחיו של זה.** בוויים: **נכליים הללו.** שאין נראה עשיר כל כך: **אימתי ישב עולם.** בזמן שיש בו עשירים שגומלין (ח) ומזמנין מזונות לעניים והם יעלרוהו: **מן.** לשון מזונות: **לגון יפד של מחרישה.** קביליי"ל הויא תפיסת יד: **דבר הניטל בשבת.** אינו תפיסת יד ואוסר דאי בעי שקיל ושדי ליה לברא: **עששיות.** של ברזל חתיכות גדולות: **מתני' הרי זה אוסר.** דדירה בלא בעלים שמה דירה: **אינו אוסר.** דלאו שמה דירה: **רבי יוסי.** נמי סבירא ליה לאו שמה דירה מיהו נכרי אוסר שמא יבא היום: **הסיע.** הסיח דירת ביתו מלבו: **גמ' ודוקא כאן.** דעביד איניש דלייר אלל חתנו אבל בנו אין אדם מסיח דעתו מביתו לדור אלל אלתו שמא תתקוטטו ויצא: **לגבא.** זכר כגון חתנו: **גורייתא.** נקבה כגון כלתו: **מתני' בור שבין שתי חצירות.** חלצו בזו וחלצו בזו: **אין ממלאין הימנו.** שזה ממלא מרשות חבירו אל"כ כו': **בין מלמטה.** בגמ' מפרש: **בין מאוך אוגנו.** אע"פ שאינה נוגעת במים קל הוא שהקילו חכמים במים לאמר ביה גוד אחית למחיצה ובלבד שתהא בתוך אוגן הבור שתראה כהפסקה: **מן הכותל שביניהם.** שמפסקת בין החצירות ומפסקת על פני הבור ואע"פ שאינה נכנסת לתוך אוגנו: **גמ' למטה.** דקאמרי ב"ש: **למעה ממש.** סמוך למים ואין צריכין לאשי קנים ליגע במים: **למעלה.** דקאמרי ב"ה: **למעלה ממש.** סמוך (כ) משפתו מלמעלה אם יכלה דיו בכך: **וזה וזה בבור.** אפילו לב"ה צריך שתהא כל מחיצת עשרה מאוגן הבור ולפנים: **ורב יהודה אמר למעה.** דב"ש: **למעה מן המים.** שתהא המחיצה תחובה בקרקעית הבור: **למעלה.** דב"ה: **למעלה מן המים.** ובהא מקילי שאין קנים צריכין ליגע במים אבל למעלה ממש לא. מעלה דרב יהודה הוא מטה דרב הונא: **דעריבי מיא.** תחת המחילה: **הא עריבי מיא.** על המחילה פעמים שהמים עמוקים מעשרה: **שיקו לאשי קנים.** העליונים: **ופו.** לרב יהודה נמי אליבא דב"ה דאמרי למעלה מן המים סמוך למים אבל רחוק מן המים לא: **מ"ש למעלה ממש.** דהוא רחוק מן המים דלא שאין מחיצת הפסק ניכרת במים ועריבי מיא להדיא למטה נמי מאי הפסק איכא הרי אין נוגעין במים: **שיקעו לאשי הקנים.** התחתונים ובהא פליגי דבית שמאי בעו מחיצה המפסקת עד התהום וב"ה בעו היכר מחילה: **קורה ד' מפרש בחורבה.** קורה התחובה מחומה לחומה בחורבה כדרך חורבות הנופלות ונשאריס בהן קורות ויש בראבה ארבעה והיא מוטלת על ראבה מותר לטלטל תחתיה דאמר שני חודיה יורדין וסותמין דסבר לה כרבי ישמעאל בר"י דאמר [לקמן ע"ב] מחילה תלויה מתרת ולית הלכתא כוותיה. ולהכי נקט ארבעה דכי אמרת חודיה יורדין וסותמין יהא בין חלל המחילות ארבעה דמחילה העשויה לפחות מחלל ארבעה אינה מחילה:

מתרת

פנו מקום לבן מאתים מנה אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי אביו של זה יש לו אלף ספינות בים וכנגדן אלף עיירות ביבשה אמר לו לכשתגיע אצל אביו אמור לו אל תשגרהו בכלים הללו לפני [a] **רבי מכבד עשירים ר' עקיבא מכבד עשירים כדדרש** [b] **רבא בר מרי** [1] **ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו אימתי ישב עולם לפני אלהים בזמן שחסד ואמת מן ינצרהו רבה בר בר חנה אמר כגון יתד של מחרישה אמר רב נחמן תנא דבי שמואל** [א] **דבר הניטל בשבת אוסר דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוסר תניא נמי הכי יש לו טבל יש לו עששית וכל דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוסר: מתני'** [ב] **המניח ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נכרי ואחד ישראל הרי זה אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר אינו אוסר רבי יוסי אומר נכרי אוסר ישראל** [ג] **אינו אוסר שאין דרך ישראל לבא בשבת רבי שמעון אומר אפילו הניח ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוסר שכבר הסיע מלבו: גמ'** [ג] **אמר רב הלכה כר"ש ודוקא בתו אבל בנו לא דאמרי אינשי נבח בך כלבא עול נבח בך גורייתא פוק: מתני'** [ד] **בור שבין שתי חצירות אין ממלאין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים** [ה] **בין מלמטה בין מתוך אוגנו רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים מלמטה ובית הלל אומרים מלמעלה א"ר יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם: גמ'** [ד] **אמר רב הונא למטה למטה ממש למעלה למעלה ממש וזה וזה בבור ורב יהודה אמר** [ו] **למטה למטה מן המים למעלה למעלה מן המים א"ל רבה בר רב חנן לאביי הא דאמר רב יהודה למטה למטה מן המים מאי שנא למטה ממש דלא דעריבי מיא למטה מן המים נמי הא עריבי מיא א"ל לא שמיע לך הא דאמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום רבי חייא** [ז] **צריך שיראו ראשון של קנים למעלה מן המים טפח ותו הא דאמר רב יהודה למעלה למעלה מן המים מאי שנא למעלה ממש דלא דעריבי מיא למעלה מן המים נמי הא עריבי מיא אמר ליה לא שמיע לך הא דתני יעקב קרחינאה** [ה] **צריך שישקע ראשי קנים במים טפח ואלא הא** [ו] **דאמר רב יהודה קורה ארבע מתרת בחורבה** [ו] **ורב נחמן אמר רבה בר אבוה**

קורה

דעריבי מיא. פי' ואין היכר הפרשה ביניהם אבל אם יש היכר בעו מחילה מפסקת עד התהום אלא שתהא ' טפחים בתוך המים ואפילו המים עמוקים הרבה ועריבי מיא מתחת המחילה סגי בהכי לב"ש כיון שיש היכר מחילת עשרה בתוך המים וב"ה בעו היכר מחילת עשרה למעלה חוץ מן המים וטפח בתוך המים דלקאמר צריך שישקע ראשי קנים במים טפח: **קורה ארבעה מתרת בחורבה.** פי' בקונטרס דלהכי נקט רחב ארבעה דכי אמרת חודין יורדין וסותמין (ג) יהיה בין חלל המחילה ד' דמחילה העשויה לפחות מארבעה חלולה לא שמה מחילה משמע מתוך פירושו דכי אין בו ד' נמי היה אומר פי תקרה יורד וסותם מרוח אחת אם הוי שאר הרוחות מוקפות מחילה והוא עצמו פירש קורה ארבעה מתרת במים בבור שבין שתי חצירות (ד) ונתן על רחבה באמצע הבור למעלה ולדבריו התם למה צריך שם קורה ארבעה כיון שהחצירות מוקפות מחילה ואין צריך כי אם להפסיק ועוד קי"ל כרב דאמר פי תקרה יורד וסותם וקי"ל (ה) נמי כרבא לגבי אביי דקורה משום היכר ולא משום מחילה היינו משום דבקורה שאינה רחבה כי אם טפח לא אמר פי תקרה יורד וסותם עד שיהא רחבה ארבעה והכי נמי מוכח פ"ק דשבת (דף ט.) גבי איסקופה דלפי תקרה בעינן רחבה ארבעה גבי (ו) דקאמר כגון שקירה בשתי קורות ואין באחד ד' כו' ולאביי נמי דקא אמר קורה משום מחילה נראה לר"י דלא הוי אלא מדרבנן כמו למאן דאמר משום היכר אלא דסבר אביי דמשום היכר לא היו מתירין חכמים את המבוי אלא שעשאוה כמחילה לפי תקרה ולא הוי קורה משום מחילה פירושו כמו לחי משום מחילה דהוי דאוריתא כדאמרי' בפ"ק (דף יב:) הכשירו בלחי הזורק לתוכו חייב והא דקאמר בפ"ק (ג"ז סט:) אמילתיה דרב יהודה דאמר מבוי שאינו רחוי לשיתוף הכשירו בלחי הזורק לתוכו חייב הכשירו בקורה הזורק לתוכו פטור אלמא לחי משום מחילה וקורה משום היכר אינו בא לומר דקורה ע"כ משום היכר ולא משום מחילה דאפילו הוי משום מחילה הזורק לתוכו פטור משום דלא הוי מחילה אלא מדרבנן אלא כלומר לחי ודאי משום מחילה אבל קורה מצינו למימר משום היכר ומיהו רב יעקב בר אבא שמקשה שם על רבא מיתר על כן ל"ר יהודה [ח] דאפילו קורה משום מחילה דאוריי' טועה היה וליתא דאפילו למ"ד משום מחילה לא הוי אלא מדרבנן וכן משמע בסוף כל גגות (לקמן לה.) דמוכח אביי לרבה מבריתא דיתר על כן דשתי מחילות דאוריתא מדמתיר בקורה מכאן וקורה מכאן אע"ג דסבר אביי דקורה משום מחילה אלא ודאי לא הוי אלא מדרבנן מיהו יש לדחות דלדבריו דרבה קא מותיב דסבר דהויא משום היכר:

קורה

רבינו חננאל

ר' עקיבא וגם ר' היו מכבדים עשירים. והיו דורשין האי קרא ישב עולם, כלומר מי שנתן לו העולם הזה, ישב לפני אלקים בזמן שגומל חסדים, כדכתיב חסד ואמת מן ינצרוהו. **רבה בר רב הונא** אמר אפי' יתד של מחרישה. אם יש לו לבעל חצר באותו הבית הרי זה תפיסת יד. **דבי** שמואל **תנא דבר הניטל בשבת אוסר ושאינו ניטל בשבת אינו אוסר.** פי' אם יש לבעל החצר בבית ההוא דבר הניטל בשבת, יתכן שיזדמן לבעל הבית ו) ליטול החצר לנטלו ב) בשבת. ויטלנו לבעל החצר שם תפוסת יד. לפיכך הדר שם אוסר עליו עד שיערב. אבל [אם] הוא דבר שאינו ניטל בשבת, הואיל ואינו ניטל בשבת ג) אין רשות לבעל החצר לאותו בית, לפיכך הדר שם אינו אוסר עליו. **מתני'**, ר' שמעון אומר **המניח ביתו והלך לשבות אצל בתו אפילו באותה העיר אינו אוסר על בני חצר.** אמר רב הלכה כר' שמעון ודווקא בתו. דאמרינן בתו לא שבקא ליה למיפק מטותיה היום. אבל אם הלך לשבות אצל בנו אוסר. שיתכן לו שיבא היום בסבר אביי. וכל היכא דחיישינן דלמא אתי בשבת אסור. **מתני'**, **בור שבין שתי חצירות אין ממולין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה י' טפחים כו'.** אמר רב הונא למטה דקתני במתני' למטה בבור קרוב למים. למעלה למעלה ממש והוא על שפת הבור מתוכו. ורב יהודה' אמר למטה מן המים, כלומר יהיו הקנים משוקעין במים למטה מן המים [ט"] טפחים. ונראין הקנים למעלה מן המים טפח. למעלה למעלה מן המים. וצריך להיות מחיצת הקנים שהיא י' טפחים נשקעת בתוך המים טפח. פי' חייש רב יהודה' שלא יהיה זה דולה מחצי הבור שהוא רשות חבירו, וכן זה משל זה. לפיכך מצריך ראשי הקנים שיהיו בולטין מן המים למעלה טפח. או חוצבין ראשי הקנים במים טפח. למנוע הדלי מלילך ולחצוב המים מרשות חבירו. (ואי לא) [ואלא] הא דאמר רב יהודה' קורה ארבעה מתיר (ברחבה) [בחורבה]. ורב נחמן אמר רבה בר אבוה

תורה אור השלם

1. יָשַׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יְנַצְּרֵהוּ: תהלים סא ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אימתי וכו' שגומלין חסד ומזמנין: (ב) ד"ה למעלה ממש סמוך לשפתו: (ג) תוס' ד"ה קורה וכו' יוכלין וסותמין יהא בין חלל המחיצות ד' וכו' לפחות מארבעה חלל לא: (ד) בא"ד בבור שבין שתי חצירות ונתונה על רחבה וכו' למה צריך קורה כל"ל ותיבת שם נמחק: (ה) בא"ד וקי"ל נמי כרבא לגבי אביי. ב"ב ע' בתוס' פ"ק דף טו בד"ה אביי לטעמיה: (ו) בא"ד גבי הא דקאמר כגון שקירה:

גליון הש"ם

גמ' רבי מכבד עשירים. בלקוטי מהרי"ל שמע ממהר"ם סג"ל דר"ל ממוך ערבי עלמו היה עשיר מופלג לכך הרגיל עלמו לכבד עשירים כדי להתלמד להעם שיכבדו ג"כ אותו בשביל עשרו ולא בשביל תורתו שלא רלה להשתמש בתורה של תורה ליטול עטרה להתגדל בה עכ"ל: תוס' ד"ה קורה וכו' דאפילו קורה משום מחיצה דאוריי"תא. עיין לעיל דף ח ע"ב תד"ה מנין:

לעזי רש"י

קבילי"א [קיבילי"א]. יתד, וו, זיז.

מוסף רש"י

ר' יהודה אומר אינו אוסר. הוחיל ואינו בעיר (לעיל מז). **נכרי אוסר.** אף על פי שאינו בעיר שהרי יכול לבא ואין זה הסח מן הלב, אבל ישראל משהלך מכאן ולא בא מעבר שבת הסיח לבתו מלבו כל השבת שהרי לא יבא, הלכך כמאן דלית לה להך דיהיה בעלים דמי (שם). **לשבות אצל בתו.** מאמש אפילו באותה העיר (שם). **בור שבין שתי חצירות.** תניא בתלר זו ותניא בתלר זו ומחילה בין החלרות ומהלכת ותניא על פי הבור ואין פתח ביניהם לערב זו עם זו, אין ממלאין ממנו **בשבת.** לא זו ולא זו, לפי שמימי תלר זו מביא לזו (סוכה טז.). **בין מלמטה.** סמוך למים, בין מתוך אוגנו. כלומר בין מלמעלה רחוק מן המים, ובלבד שתהא בתוך אוגן של בור, דמוכחא מילתא דבשביל אוגן המים נעשית, ומפרשינן טעמא (לקמן) שמחילה תלויה מתרת במים, דקל הוא שהקילו חכמים במים אבל מחיצה החוללת את החלרות ומהלכת על פי הבור שלא נעשה בשביל המים אינה מתרת, דאין מחיצה תלויה מתרת במים אלא הנעשית בשביל להחיר תלוי המים, כגון גוזטרא שלמעלה מן היס, דתנן (לקמן מז:) דעושין לה מחיצה תלויה וכגון זו שבתוך אוגן הבור (סוכה טז.). מלמעלה. דיו אם עשאה מלמעלה מתוך אוגנו (שם טז:). **מן הכותל שביניהם.** אותה הנעשית לתוך בין החלרות ותלויה על פני הבור, ואע"פ שלא נעשית בשביל המים, דקא סבר מחיצה תלויה מתרת בחלרות אפילו כל טלטול (שם). **קורה ארבעה מתרת בחורבה.** מורבה הפרוצה בכשות הרבים ומאפרה בטלטול ויש בה קורה, דאחיה נתונים על שני יתידות, מותר לטלטל תחתיה, דאהבע פיותיה יורדין וסותמין, ב' בלבה וב' בראשיה (לקמן צד:).

כג א מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה יד סמג עשין ג טור ש"ע א"ח סי' שע סעיף ב:

כד ב מיי' שם הלכה יג וסמג שם טור ש"ע א"ח סי' שעא סי"א:

כה ג ד ה ו מיי' פ"ג מהלכות עירובין הלכה כא ופט"ו מהלכות שבת הלכה יא סמג עשין ג טוש"ע א"ח סי' שנו סעיף ג וסי' שנו סי"ג:

ח) אינו מוכן ואולי אל"ל יתכן שחזקן [נראל הלר ליטול התפך בשבת ויטלו לנעל התלר שם תפיסת יד. ב) כ"ה בכ"י וכד"ו העתיקו לנטלו. ג) אולי ל"ל הרי יש רשות לנעל התלר וכו'.